

Hannu Niklander: Saaret ja satamat

Hannu Niklander: Saaret ja satamat. Karkkila: Robustos, 2023.

Teksti: Silja Mäki

Kaunis kirja merenkulkijan muistolle

Hannu Niklanderin *Saaret ja satamat* on viehättävä ja viisas kirja, kuten kirjailijan aiemmatkin matkakirjat. Eriytyisen kirjasta tekee se, että se on omistettu kirjailijan pojan muistolle. Kirjan alkulehdellä lukee: Lauri Niklanderin (1988–2022) kellosepän ja merenkulkijan muistolle.

Niklander käy aiemmista kirjoista tutulla pieteetillä läpi valtavan määrän saaria ja satamia ympäri maailman. Saaret ovat niin tarun kuin todenkin saaria, unohtamatta kulttuuria kansanperinnettä ja myyttejä sekä kirjailijoiden tuotantoa. Vieraillaan niin Lennart Meren tutuksi tekemässä Thulessa Saarenmaalla kuin hautasaarilla, joista yksi on Kalle Päätalon matkassa lijoen törmässä lijoen latvaveden saarella, jonne kirjailijan vauvana kuollut veli on haudattu. Kolutaan *Tuhannen ja yhden yön tarinoiden* merenkulkija Sindbadin vierailemat saaret Odysseusta ja Kalevalan myyttistä Saarta unohtamatta. Kurkistetaan Defoen Robinson Crusoen autiosaariseikkailuihin ja Stevensonin Aarresaarelle.

Todelliset saaret Pohjoismaista Normandiaan ja Roomaan, Dalmatiaan ja Jugoslaviaan ja Kiinaan saakka saavat huomionsa. Omakehtaiseksi kirja muodostuu, kun kirjoittaja esittelee itselleen tärkeitä saaret Vihdin Salmijärven saaresta Petäjäveden Koskensaarelle ja Kallevedelle – muistoineen ja elämänsä elämyksineen.

Aihe mahdollistaa monenlaisten teemojen kohtaamisen: seikkailun ja lähtemisen tarve, koti-ikävä, kotiin paluu, veden ja hukkumisen pelko, idyllit ja unelmat.

Surullisen ja syvällisen kirjasta tekee kirjailijan pojan tarina ja yhtäkkinen elämän päättyminen nuorena perheenisänä sairastumisen ja siitä seuranneiden ikävien sattumien myötä. Oli liikuttavaa lukea tapahtuneesta tuoreesta kirjasta. Ja mikä voisi olla isältä kauniimpi muistopuhe ja kunnianosoitus menehtyneelle pojalle kuin kirja, kirja merenkulkijan muistolle.

Isää ja poikaa yhdistää Kotkan Hovinsaari. Siellä isä vietti sukulaisten luona aikaa nuorena ja sinne poika muutti opiskelemaan ja asumaan, työskentelemään Kotkan satamaankin. Siellä hänen tiensä myös päättyi. Koskettava on paitsi suru myös isän pohdinta siitä, miten selvitä omien toiveiden ja lapsen varattujen

tulevaisuuden suunnitelmien kariutumisesta. *Kuka nyt minun jälkeeni ylettyy vetämään seinäkellon? Kuka varjelee istuttamiani puita ja pensaita?* Entä saako lapselle delegoida omia toiveitaan?

Riemastuttavan lukukokemuksen tekee mahdollisuus tunnistaa: Tuon paikan tiedän. Tuosta olen lukenut. Tuolla olen käynytkin.

Kirjan pohjalta on mahdollista rakentaa kirjallisuusterapeuttinen harjoitus. Lainaukset kirjasta toimivat virikkeinä omiin saaritutkielmiin ja muistoihin. Mitkä ovat minulle tärkeät saaret ja mitä ne minulle symboloivat, mitä muistoja kantavat? Mitä saaria lisäisi Niklanderin listaan?

Itselleni tärkeitä saaria ovat Kreeta, jonne olen vienyt kirjoittajaryhmieni jäseniä sukeltamaan antiikin Kreikan myyttien myötä oman elämänsä tärkeisiin hetkiin, samoin Mustasaari Helsingin edustalla, saari, jossa osallistujat ovat tutkineet – kuinkas ollakaan – mielensä saarta sekä sukeltaneet satujen maailmaan. Niitä ovat lapsuuteni Issakan saari hiekkarantoinen Pielisellä Pohjois-Karjalassa sekä setäni kesämökkisaari Saimaalla. Viimeisessä olen pienenä maakrapuna hihkaissut tohkeissani: Näin paljon kylpyvettä! Lisäksi sellaisia ovat nuoruuteni Haapasaari ja sen vieressä oleva kaunis hautausmaasaari Kotkan saaristossa.

Saaret ja satamat kantavat vahvaa symboliikkaa: elämä on lähtemistä ja saapumista, paikkoihin, jotka ovat tai jotka voisivat olla. Kirja avaa mahdollisuuksia myös monenlaisiin kulttuurisiin pohdintoihin.